

programa SOCC

Vintè informe anual del programa de Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya

EDITORIAL

El SOCC ha complert 20 anys 2

EL PROJECTE

El SOCC: els itineraris puntuals 3

TENDÈNCIES

Tendències en les poblacions d'ocells nidificants 2002-2021 4

INDICADORS

Indicadors 2002-2021: l'anàlisi del canvi en el llarg termini 10

ELS NOSTRES OCELLS

El còlit negre 12

CONEGUEM ELS SOCCS

Montferrer 14

Gandesa, Serra de Pàndols 16

ATLES DE MAMÍFERS

Comença l'Atles de mamífers de Catalunya 18

Recollim egagròpiles per l'Atles de mamífers 19

El Programa Padrins 20

Participants del projecte 21

Referències 22

English Summary 23

programa SOCC

Informe anual del programa de Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya

núm. 20
juliol 2022

Redacció
Marc Anton, Sergi Herrando,
David Garcia i Elisenda Peris

Il·lustracions
Martí Franch

Disseny i maquetació
Lluc Julià

Col·laboració especial:
Montse Rollan i Nat Argullós

Citació recomanada:
ICO 2022. *Vintè informe del Programa de Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya (SOCC)*.
Institut Català d'Ornitologia, Barcelona

Edita
Institut Català d'Ornitologia
Nat-Museu de Ciències Naturals de Barcelona
Plaça Leonardo da Vinci 4-5
08019 Barcelona
Tel: 93 458 78 93
socc@ornitologia.org
socc.ico@gmail.com

© 2020 Institut Català d'Ornitologia
Dipòsit Legal: B8187-2022
ISSN: 2938-0545 (Edició Impresa)
ISSN: 2938-0553 (Internet)

Impressió: Aura Digit

Generalitat
de Catalunya
**Departament
d'Acció Climàtica,
Alimentació
i Agenda Rural**

El SOCC ha complert 20 anys

Des del 2002 hem recorregut 46.000 km (1,15 cops la volta a la terra) i hem esmerçat 66.000 hores (poc més de 7 anys i mig): una llarga aventura que en el seu primer any de vida va superar les expectatives i va deixar molt curtes les previsions inicials més optimistes de fer 50 itineraris, al sumar 160 itineraris la primera primavera. El SOCC va créixer ràpid, com els pollets dels ocells que estudia, i aviat va complir el primer objectiu enunciat en l'editorial del primer informe SOCC: “tenir un clar vessant social i constituir-se com un dels projectes amb major participació dels ornitòlegs catalans”. Aquesta voluntat de fer xarxa ens ha dut a organitzar 7 jornades SOCC en les quals ens hem conegut i hem compartit experiències, il·lusions i dubtes. Fa poc, hem iniciat una nova etapa per impulsar la coordinació que s'ha reflectit en una major regularitat en el contacte i l'emissió del butlletí SOCC.

Al marge del vessant social, l'editorial del 2002 apuntava més fites a aconseguir: “el coneixement de les tendències temporals és fonamental per poder valorar l'estat de conservació de les espècies i, gràcies a les possibilitats dels ocells com a indicadors ambientals, avaluar l'estat de conservació del medi.” En l'actualitat el SOCC és un referent en aquest sentit i s'alinea amb projectes europeus dels quals vàrem aprendre com calcular tendències de les espècies i com elaborar indicadors multiespecífics per avaluar els efectes del canvi global. Gràcies a això, hem pogut constatar com influeixen en els ocells els canvis en els usos del sòl o el canvi climàtic.

Aquests mateixos canvis afecten a altres espècies i, en aquest sentit, el SOCC s'ha mostrat com una bona eina per generar sinèrgies amb projectes similars. La col·laboració amb els companys del CBMS que estudien les papallones diürnes ha permès avançar en la comprensió dels canvis biològics en els sistemes mediterranis, i la combinació de les dades del SOCC amb les de mamífers, amfibis, rèptils, peixos i papallones són l'element central en la producció del Living Planet Index a Catalunya, un indicador de notable impacte mediàtic que avalua l'evolució conjunta de més de 300 espècies animals i que ha estat fil conductor en l'Estratègia pel Patrimoni Natural i la Biodiversitat i l'Informe de l'Estat de la Natura a Catalunya 2020.

El SOCC i els seus productes han estat peça clau en els darrers atles des de l'escala més local fins a la internacional aportant dades i inspirant part de la metodologia de l'atles europeu. Al mateix temps ha aportat informació de base per a nodrir els informes sexennals a la UE demandats en compliment de la Directiva Ocells.

El futur és esperançador. El SOCC està en els seus màxims de participació i ha superat els 300 itineraris actius. Tot i així, cal garantir la continuïtat i al mateix temps cercar nous horitzons. L'aposta per una major cobertura geogràfica per explicar tant els canvis temporals com els territorials ha de continuar i, per això és imprescindible poder repetir un SOCC a cada quadrat 10-km com a mínim cada 6 anys. Però de moment el que toca és convidar-vos a llegir en detall aquest report que desgrana els canvis en les poblacions d'ocells en aquestes dues dècades de treball constant i apassionant i esperar que els resultats ens animin a tots a continuar, com a mínim, uns altres 20 anys.

PORTADA

Des de l'inici del SOCC el 2002, hem augmentat la participació femenina d'un 7% a un 13%.
(Foto: Roger Sanmartí)

El SOCC: els itineraris puntuals

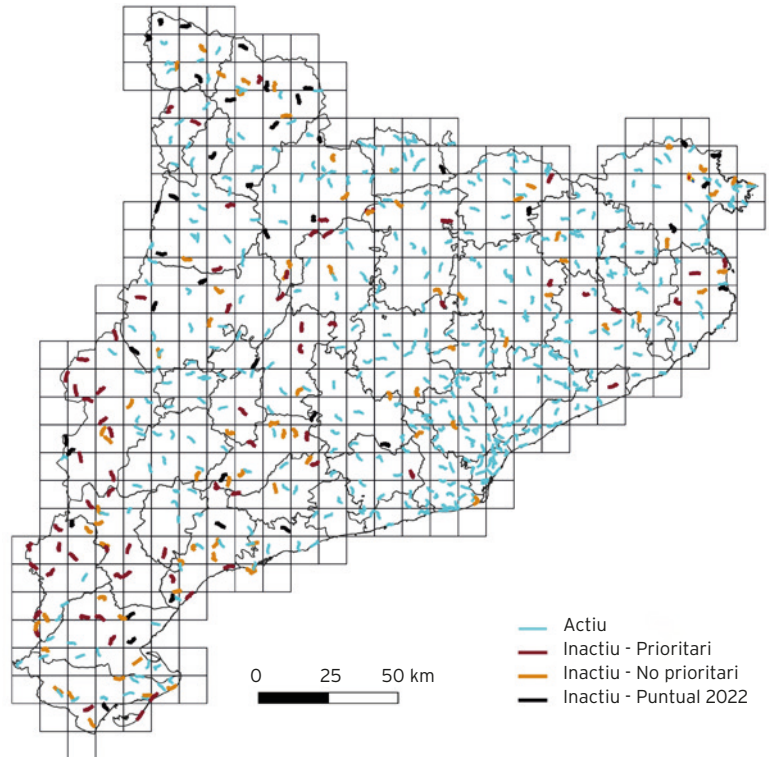
El SOCC té com a objectiu principal determinar els canvis en l'abundància dels ocells a Catalunya i, a través d'això, avaluar l'estat de conservació del medi. Amb el 20è aniversari del SOCC, creiem que és un bon moment per treballar per una millor cobertura dels itineraris al llarg de tot Catalunya!

Podria semblar que amb 20 anys el SOCC hauria d'haver canviat moltíssim, però com bé sabeu, es va iniciar el 2002 amb 161 itineraris, tota una fita que hem ampliat fins el 2022 arribant a 607 itineraris dissenyats.

En concret, l'any 2021 va ser especialment productiu, entre tots vam completar els quatre censos d'un total de 168 recorreguts, i vam recollir les dades d'ambdós censos de primavera per 312 itineraris. Per primera vegada fora del marc de l'Atlas dels ocells nidificants de Catalunya, hem superat la barrera dels 300 itineraris a la primavera, moltes gràcies i felicitats a tots i totes!

No obstant això, no ens podem relaxar. En el futur proper ja albirem el nou Informe Sexennal de la Directiva Ocells per la Comissió Europea, que pretén recollir la millor informació disponible sobre les espècies protegides d'arreu d'Europa en el període 2019-2024. Per tal de proporcionar les dades més precises possibles, hem d'augmentar esforços per aconseguir una major cobertura del territori català, i això passa per cobrir com a mínim un itinerari en aquells indrets on actualment no n'hi ha cap d'actiu. (Fig. 1). En aquest moment (juny de 2022), un total de 55 quadrats UTM compleixen aquest requeriment, i serà on caldrà sumar esforços les properes primaveres per assolir el nostre objectiu: tenir dades de mínim un itinerari per quadrat 10x10 km a Catalunya.

Com podem aconseguir aquesta millora en només tres anys? Confiant en el pilar del projecte SOCC, la col·laboració entre l'ICO i tots els ornitòlegs i ornitòlogues del país. Com ja us hem compartit a través d'altres mitjans, a partir d'aquest any teniu una nova possibilitat SOCC: els **itineraris puntuals**. Molts de vosaltres porteu molts anys fent el mateix itinerari, i la informació acumulada d'aquestes zones és especialment valuosa, per tant, cal mantenir l'esforç que heu estat fent i

esteu fent anualment en els vostres itineraris particulars. No obstant, pot ser que a algú de vosaltres li interessi afegir una mica de varietat a la vostra participació al projecte. Els itineraris puntuals són una bona oportunitat per conèixer altres ambients als que esteu acostumats, recórrer paisatges diferents i observar espècies que no soleu censar als vostres itineraris. Si voleu ampliar la vostra col·laboració podeu escollir algun dels que trobeu marcats com a prioritaris al mapa (Fig. 1 o mapa "Participa!" a socc.cat) i afegir-lo al SOCC que ja feu de costum. Si us engresca la idea, no dubteu, com sempre, en escriure'ns un correu per organitzar la propera temporada de camp!

Recordeu que per qualsevol tema relacionat amb el SOCC (enviament de dades, dubtes, problemes, alta d'itineraris) ens heu de contactar a socc.ico@gmail.com. Gràcies!•

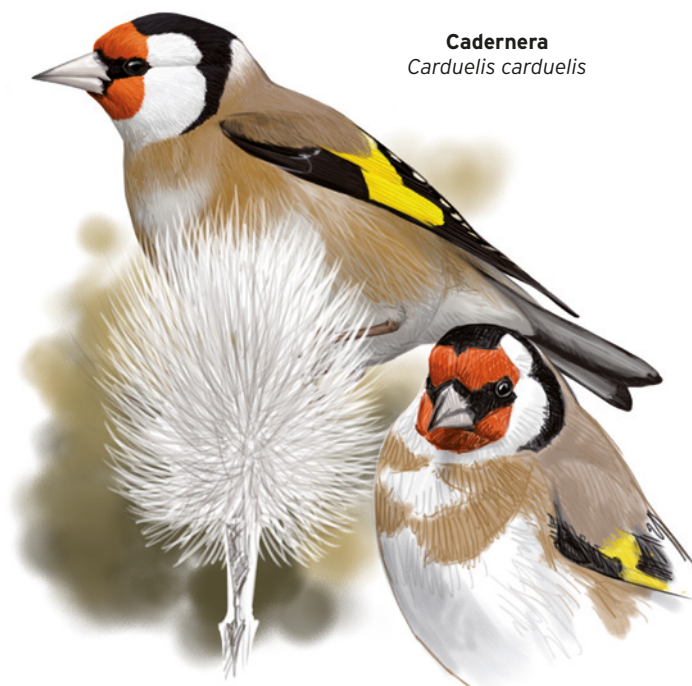
▲ **Figura 1.** Situació actual de cada itinerari del SOCC. En **blau**, els que estan actualment actius, en **negre** els que s'han adjudicat únicament per fer-se de manera puntual aquesta primavera, en **taronja** els que estan actualment inactius i no són prioritaris, i, finalment els que estan en color **grana** són tots els itineraris que caldrà cobrir una vegada al llarg dels propers 2 anys.

Tendències en les poblacions d'ocells nidificants 2002-2021

L'assoliment de 20 anys de sèrie de dades del SOCC ha permès enguany fer un salt endavant i calcular tendències a llarg (20 anys) i curt (10 anys) termini. Aquesta doble anàlisi aporta informació addicional sobre els canvis que han patit els ocells i permet tant avaluar la gestió feta com establir alertes sobre canvis que poden venir.

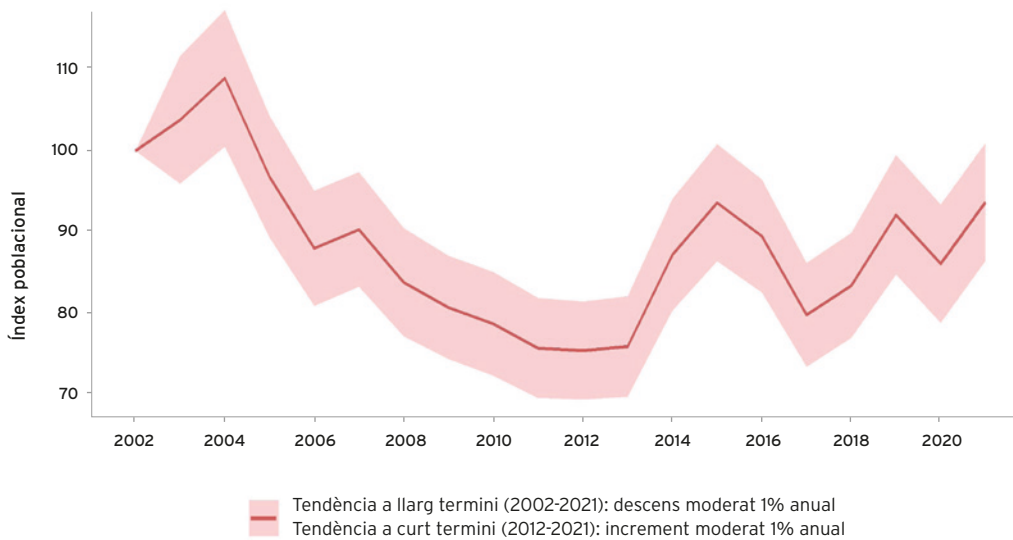
Enguany, el càlcul de tendències aporta una novetat important gràcies a la coincidència de dos fets. D'una banda, els 20 anys de dades permeten fer un tall a la meitat de la sèrie temporal i analitzar per separat els 10 darrers últims anys. D'altra banda, les anàlisis efectuades enguany s'han fet amb un paquet de càlcul de tendències en R, el RTRIM, que comparteix la majoria de les funcionalitats del TRIM que utilitzàvem fins ara (ICO 2005), però que, al mateix temps, permet de manera molt senzilla fer el càlcul de tendències tant per al total de la sèrie com pel curt termini que es defineix a partir d'un punt de tall que determina l'usuari. En el nostre cas, hem optat per considerar com a tendència a curt termini aquella que agrupa els darrers 10 anys. Aquesta decisió no és arbitrària, sinó que respon a la voluntat de sumar-se a les iniciatives internacionals en matèria de seguiment i de conservació. Així, 10 anys, és el període mínim de referència per avaluar tendències poblacionals en les llistes vermelles que determina la UICN en els seus criteris (UICN 2019), 10 anys coincideixen més o menys en el període que suposen 3 generacions (període també d'avaluació en les llistes vermelles) en la majoria d'ocells comuns que estudia el SOCC i, seguint aquests mateixos criteris, 10 anys són els que utilitza el PECBMS (Pan-European Common Bird Monitoring Scheme, pecbms.info), programa en el que s'inclou el SOCC, per a determinar les tendències dels ocells en el curt termini.

Tenint en compte aquesta primera consideració, enguany presentem les tendències poblacionals a llarg i curt termini per a les 161 espècies d'ocells nidificants que hem anat tractant en els darrers informes (Taula 1). Les tendències analitzades fan referència essencialment al període 2002-2021 en el llarg

Cadenera
Carduelis carduelis

termini i al període 2012-2021 en el curt termini, tot i que per a 16 d'aquestes espècies la tendència a llarg termini es calcula per al període 2006-2021, que és quan es disposa d'un nombre suficient de dades o quan la metodologia es pot considerar més estandarditzada, com és el cas del falciot negre *Apus apus* i el ballester *Tachymarptis melba*. Les tendències s'han calculat tant a partir de les dades de camp del SOCC com d'altres programes de seguiment impulsats per diverses institucions, tal i com ja hem anat detallant en reports anteriors (ICO 2019). En el llarg termini hem detectat 50 espècies que tenen poblacions en augment, 47 en disminució, 50 estables i només 14 espècies amb tendència poblacional incerta, mentre que en el curt termini hem detectat 37 espècies que tenen poblacions en augment, 20 en disminució, 42 estables i 62 espècies amb tendència poblacional incerta (Taula 1).

◀ **Figura 2.** Les dades disponibles de la cadernera *Carduelis carduelis* suggereixen que en tenir en compte la tendència a llarg termini, des de l'inici del SOCC el 2002, l'espècie presenta una disminució de l'1%, mentre que quan només incloem les dades dels últims deu anys a l'anàlisi de dades, l'espècie presenta un lleuger augment del 2%.

Com és lògic, el nombre d'espècies amb tendència significativa (estable, augment o decrement) és major en el llarg termini ja que com menor és la sèrie, més gran és l'efecte de les oscil·lacions i, per tant, més costa trobar significacions estadístiques. Tot i així, considerem que fer la doble anàlisi permet apuntar canvis de tendències que poden ajudar a avaluar la gestió del territori i guiar de manera més precisa la presa de decisions en el camp de la conservació i la planificació territorial al poder anar adaptant les polítiques als canvis que es van succeir.

Així, tot i que en els darrers anys hem anat comentant com canviaven les tendències de les espècies i veient com a poc a poc s'anaven consolidant canvis que ja s'havien intuït en anys anteriors, ara se'ns obre la possibilitat de veure si les tendències inicials es mantenen o canvien en el curt termini. De l'anàlisi dels resultats, el primer que s'observa és que les tendències de la majoria de les espècies es mantenen més o menys similars en el llarg i el curt termini, tot i que, sembla que en alguns casos, els canvis s'aguditzen en els darrers 10 anys. Per posar alguns exemples, el percentatge de canvi anual del mussol comú *Athene noctua* o del trobat *Anthus campestris* són més alts en els darrers 10 anys que quan s'analiza la sèrie completa de 20 anys. El mateix passa, però relatiu a l'augment en espècies com l'astor *Accipiter gentilis* o el tallarol emmascarat *Curruca hortensis*. Això es pot interpretar com que els canvis han estat més forts en els darrers anys, però cal anar en compte ja que l'anàlisi d'una

sèrie més curta, és fàcil que doni canvis més intensos que es matisen a l'augmentar-la.

Aquesta continuïtat en la tendència, tot i ser més o menys general, no sempre és així i en alguns casos, trobem canvis en els dos períodes estudiats, que, fins i tot, podem qualificar de sorpreses. En aquesta línia, destaquen en una primera mirada, el canvi de tendència que es dona en els fringíl·lids que s'han usat de manera tradicional com a ocells de cant. En aquest cas, es pot veure com el gafarró *Serinus serinus*, el verdum *Chloris chloris* i la cadernera *Carduelis carduelis* que mostren davallades en el llarg termini (Fig. 2), en els darrers 10 anys han incrementat les seves poblacions, mentre que el passerell *Linaria cannabina* que en el llarg termini mostra una tendència estable, també sembla haver augmentat en el curt termini. Tot i que resulta molt agosarat apuntar una única causa a aquest canvi, en aquestes espècies es pot relacionar fàcilment el canvi de tendència amb la prohibició de la seva captura com a ocells de gàbia decretada el 2016. A l'altra cara de la moneda, hi podem trobar el picot garser gros *Dendrocopos major* que mostra un augment en el conjunt dels 20 anys de SOCC, però que esdevé estable en els darrers 10 anys, el que podria significar que està arribant ja a una saturació de les poblacions. Caldrà estar amatents a aquests canvis i analitzar en detall cada cas per tal de poder determinar patrons més generals de canvi que siguin útils tant en les línies de gestió com en l'avaluació de les actuacions que es realitzen en matèria de conservació.

De l'anàlisi dels resultats, el primer que s'observa és que les tendències de la majoria de les espècies es mantenen més o menys similars en el llarg i el curt termini, tot i que, sembla que en alguns casos, els canvis s'aguditzen en els darrers 10 anys.

Taula 1. Tendències a curt i llarg termini de les espècies amb el percentatge mitjà de canvi anual i l'origen de la informació que s'utilitza per a calcular-les.

Nom Català	Nom científic	Tendència a llarg termini	Període	Tendència a curt termini	Període	Origen de la informació
Ànec blanc	<i>Tadorna tadorna</i>	↑ Increment 7%	2002-2021	? Incert	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Ànec griset	<i>Mareca strepera</i>	↑ Increment 6%	2006-2021	↑ Increment 15%	2012-2021	SOCC
Ànec collverd	<i>Anas platyrhynchos</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Xibec	<i>Netta rufina</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Perdiu roja	<i>Alectoris rufa</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Guatlla	<i>Coturnix coturnix</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Faisà	<i>Phasianus colchicus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Ballester	<i>Tachymarptis melba</i>	= Estable	2006-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Falciot negre	<i>Apus apus</i>	↓ Disminució -3%	2006-2021	↓ Disminució -4%	2012-2021	SOCC
Sisó	<i>Tetrax tetrax</i>	↓ Disminució -11%	2002-2021	↓ Disminució -16%	2012-2021	SOCC + FarmDINDI
Cucut reial	<i>Clamator glandarius</i>	↓ Disminució -8%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cucut	<i>Cuculus canorus</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Ganga	<i>Pterocles alchata</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	↓ Disminució -4%	2012-2021	Cens específic
Xurra	<i>Pterocles orientalis</i>	= Estable	2002-2021	↓ Disminució -9%	2012-2021	Cens específic
Colom roquer	<i>Columba livia</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Xixella	<i>Columba oenas</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Tudó	<i>Columba palumbus</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	↑ Increment 3%	2012-2021	SOCC
Tórtora de bosc	<i>Streptopelia turtur</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Tórtora turca	<i>Streptopelia decaocto</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Rascló	<i>Rallus aquaticus</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Polla d'aigua	<i>Gallinula chloropus</i>	↓ Disminució -3%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Fotja comuna	<i>Fulica atra</i>	↓ Disminució -5%	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Polla blava	<i>Porphyrio porphyrio</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cabusset	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cabussó emplomallat	<i>Podiceps cristatus</i>	↑ Increment 8%	2002-2021	? Incert	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Flamenc	<i>Phoenicopterus roseus</i>	? Incert	2002-2021	? Incert	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Torlit	<i>Burhinus oedícnemus</i>	↓ Disminució -7%	2002-2021	↓ Disminució -14%	2012-2021	SOCC + FarmDINDI
Camallarga	<i>Himantopus himantopus</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	↑ Increment 8%	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Bec d'alena	<i>Recurvirostra avosetta</i>	↓ Disminució -3%	2002-2021	= Estable	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Corriol petit	<i>Charadrius dubius</i>	↓ Disminució -9%	2002-2021	↓ Disminució -13%	2012-2021	SOCC
Perdiu de mar	<i>Glareola pratincola</i>	= Estable	2002-2021	↑ Increment 8%	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Gavina riallera	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	= Estable	2002-2021	↓ Disminució -21%	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Gavià argentat	<i>Larus michahellis</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Curroc	<i>Gelochelidon nilotica</i>	= Estable	2002-2021	↓ Disminució -3%	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Fumarell carablanc	<i>Chlidonias hybrida</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Bitó	<i>Botaurus stellaris</i>	↓ Disminució -6%	2002-2021	? Incert	2012-2021	Censos aquàtiques nidificants
Martinet menut	<i>Ixobrychus minutus</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC

Nom Català	Nom científic	Tendència a llarg termini	Període	Tendència a curt termini	Període	Origen de la informació
Martinet ros	<i>Ardeola ralloides</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Bernat pescaire	<i>Ardea cinerea</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Àgró roig	<i>Ardea purpurea</i>	⬇️ Disminució -5%	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Martinet blanc	<i>Egretta garzetta</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Trencalòs	<i>Gypaetus barbatus</i>	? Incert	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Voltor comú	<i>Gyps fulvus</i>	⬆️ Increment 5%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Àguila marcenca	<i>Circaetus gallicus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Àguila calçada	<i>Hieraaetus pennatus</i>	⬆️ Increment 7%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Àguila daurada	<i>Aquila chrysaetos</i>	? Incert	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Esparver	<i>Accipiter nisus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Astor	<i>Accipiter gentilis</i>	⬆️ Increment 4%	2002-2021	⬆️ Increment 9%	2012-2021	SOCC
Arpella comuna	<i>Circus aeruginosus</i>	⬆️ Increment 9%	2002-2021	⬆️ Increment 10%	2012-2021	SOCC
Arpella cendrosa	<i>Circus pygargus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	Cens específic
Milà negra	<i>Milvus migrans</i>	⬆️ Increment 12%	2002-2021	⬆️ Increment 8%	2012-2021	SOCC
Aliquot comú	<i>Buteo buteo</i>	⬆️ Increment 2%	2002-2021	⬆️ Increment 3%	2012-2021	SOCC
Mussol comú	<i>Athene noctua</i>	⬇️ Disminució -3%	2002-2021	⬇️ Disminució -7%	2012-2021	SOCC
Puput	<i>Upupa epops</i>	= Estable	2002-2021	⬆️ Increment 3%	2012-2021	SOCC
Gaig blau	<i>Coracias garrulus</i>	⬆️ Increment 6%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC + FarmDINDI
Blauet	<i>Alcedo atthis</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Abellerol	<i>Merops apiaster</i>	⬆️ Increment 1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Colltort	<i>Jynx torquilla</i>	⬆️ Increment 2%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Picot garser petit	<i>Dryobates minor</i>	⬆️ Increment 10%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Picot garser gros	<i>Dendrocopos major</i>	⬆️ Increment 2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Picot negre	<i>Dryocopus martius</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Picot verd	<i>Picus sharpei</i>	⬇️ Disminució -2%	2002-2021	⬇️ Disminució -2%	2012-2021	SOCC
Xoriguer petit	<i>Falco naumanni</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	Cens específic
Xoriguer comú	<i>Falco tinnunculus</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Falcó mostatxut	<i>Falco subbuteo</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Falcó pelegrí	<i>Falco peregrinus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cotorreta pitgrisa	<i>Myiopsitta monachus</i>	⬆️ Increment 6%	2002-2021	⬆️ Increment 8%	2012-2021	SOCC
Aratinga mitrada	<i>Psittacara mitratus</i>	? Incert	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cotorra de Kramer	<i>Psittacula krameri</i>	⬆️ Increment 6%	2002-2021	⬆️ Increment 12%	2012-2021	SOCC
Escorxador	<i>Lanius collurio</i>	= Estable	2002-2021	⬆️ Increment 4%	2012-2021	SOCC
Botxí	<i>Lanius meridionalis</i>	⬇️ Disminució -4%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Capsigrany	<i>Lanius senator</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Oriol	<i>Oriolus oriolus</i>	⬆️ Increment 2%	2002-2021	⬆️ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Gaig	<i>Garrulus glandarius</i>	⬇️ Disminució -1%	2002-2021	⬇️ Disminució -2%	2012-2021	SOCC
Garsa	<i>Pica pica</i>	⬇️ Disminució -2%	2002-2021	⬇️ Disminució -3%	2012-2021	SOCC
Gralla becvermella	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Gralla becgroga	<i>Pyrrhocorax graculus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Gralla	<i>Coloeus monedula</i>	⬆️ Increment 5%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cornella negra	<i>Corvus corone</i>	⬆️ Increment 4%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC

Nom Català	Nom científic	Tendència a llarg termini	Període	Tendència a curt termini	Període	Origen de la informació
Corb	<i>Corvus corax</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Mallerenga petita	<i>Periparus ater</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Mallerenga emplomallada	<i>Lophophanes cristatus</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Mallerenga d'aigua	<i>Poecile palustris</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Mallerenga blava	<i>Cyanistes caeruleus</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Mallerenga carbonera	<i>Parus major</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Teixidor	<i>Remiz pendulinus</i>	= Estable	2002-2021	↑ Increment 10%	2012-2021	SOCC
Cotoliu	<i>Lullula arborea</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Alosa comuna	<i>Alauda arvensis</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Coquillada fosca	<i>Galerida theklae</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Coquillada comuna	<i>Galerida cristata</i>	↑ Increment 3%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Terrerola comuna	<i>Calandrella brachydactyla</i>	↓ Disminució -6%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Calàndria	<i>Melanocorypha calandra</i>	↑ Increment 4%	2002-2021	↑ Increment 3%	2012-2021	SOCC + FarmDINDI
Terrerola rogenca	<i>Alauda rufescens</i>	? Incert	2006-2021	↑ Increment 10%	2011-2021	SOCC + FarmDINDI
Oreneta comuna	<i>Hirundo rustica</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Roquerol	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	= Estable	2002-2021	↓ Disminució -5%	2012-2021	SOCC
Oreneta cuablanca	<i>Delichon urbicum</i>	↑ Increment 4%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Oreneta cua-rogenca	<i>Cecropis daurica</i>	↑ Increment 5%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Rossinyol bord	<i>Cettia cetti</i>	= Estable	2002-2021	↑ Increment 3%	2012-2021	SOCC
Mallerenga cuallarga	<i>Aegithalos caudatus</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Mosquiter pàl·lid	<i>Phylloscopus bonelli</i>	↑ Increment 5%	2002-2021	↑ Increment 5%	2012-2021	SOCC
Mosquiter comú	<i>Phylloscopus collybita</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Balquer	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	↑ Increment 3%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Boscarla mostatxada	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	? Incert	2006-2021	↑ Increment 16%	2012-2021	SOCC + SYLVIA
Boscarla de canyar	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	↑ Increment 3%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Busqueta comuna	<i>Hippolais polyglotta</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Boscaler comú	<i>Locustella luscinioides</i>	↓ Disminució -14%	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC + SYLVIA
Trist	<i>Cisticola juncidis</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Tallarol de casquet	<i>Sylvia atricapilla</i>	↑ Increment 3%	2002-2021	↑ Increment 5%	2012-2021	SOCC
Tallarol gros	<i>Sylvia borin</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Tallarol emmascarat	<i>Curruca hortensis</i>	↑ Increment 6%	2002-2021	↑ Increment 9%	2012-2021	SOCC
Tallarol capnegre	<i>Curruca melanocephala</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Tallarol de garriga	<i>Curruca iberiae</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Tallareta comuna	<i>Curruca communis</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Tallarol trencamates	<i>Curruca conspicillata</i>	? Incert	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC + FarmDINDI
Tallareta cuallarga	<i>Curruca undata</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Leiótrix bec-roig	<i>Leiothrix lutea</i>	↑ Increment 28%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Bruel	<i>Regulus ignicapilla</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Reietó	<i>Regulus regulus</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Cargolet	<i>Troglodytes troglodytes</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Pica-soques blau	<i>Sitta europaea</i>	↑ Increment 3%	2002-2021	↑ Increment 4%	2012-2021	SOCC

Nom Català	Nom científic	Tendència a llarg termini	Període	Tendència a curt termini	Període	Origen de la informació
Raspinnell comú	<i>Certhia brachydactyla</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Estornell comú/negre	<i>Sturnus sp.</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	↓ Disminució -3%	2012-2021	SOCC
Merla de pit blanc	<i>Turdus torquatus</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Merla comuna	<i>Turdus merula</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Tord comú	<i>Turdus philomelos</i>	↑ Increment 4%	2002-2021	↑ Increment 5%	2012-2021	SOCC
Griva comuna	<i>Turdus viscivorus</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Papamosques gris	<i>Muscicapa striata</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Pit-roig	<i>Erithacus rubecula</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	↑ Increment 3%	2012-2021	SOCC
Rossinyol	<i>Luscinia megarhynchos</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Cotxa fumada	<i>Phoenicurus ochruros</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Merla roquera	<i>Monticola saxatilis</i>	↓ Disminució -5%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Merla blava	<i>Monticola solitarius</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Bitxac rogenic	<i>Saxicola rubetra</i>	? Incert	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Bitxac comú	<i>Saxicola rubicola</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Còlit gris	<i>Oenanthe oenanthe</i>	= Estable	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Còlit ros	<i>Oenanthe hispanica</i>	↓ Disminució -3%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Merla d'aigua	<i>Cinclus cinclus</i>	= Estable	2006-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Pardal comú	<i>Passer domesticus</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Pardal xarrec	<i>Passer montanus</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Pardal roquer	<i>Petronia petronia</i>	↑ Increment 3%	2002-2021	↑ Increment 4%	2012-2021	SOCC
Bec de corall senegalès	<i>Estrilda astrild</i>	↑ Increment 9%	2002-2021	↑ Increment 10%	2012-2021	SOCC
Pardal de bardissa	<i>Prunella modularis</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Cuereta groga	<i>Motacilla flava</i>	= Estable	2002-2021	↑ Increment 9%	2012-2021	SOCC
Cuereta torrentera	<i>Motacilla cinerea</i>	= Estable	2002-2021	↑ Increment 5%	2012-2021	SOCC
Cuereta blanca	<i>Motacilla alba</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Trobat	<i>Anthus campestris</i>	↓ Disminució -3%	2002-2021	↓ Disminució -8%	2012-2021	SOCC
Piula dels arbres	<i>Anthus trivialis</i>	↓ Disminució -4%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Grasset de muntanya	<i>Anthus spinoletta</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Pinsà comú	<i>Fringilla coelebs</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Pinsà borroner	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	↓ Disminució -3%	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Verdum	<i>Chloris chloris</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Passerell	<i>Linaria cannabina</i>	= Estable	2002-2021	↑ Increment 4%	2012-2021	SOCC
Trencapinyes	<i>Loxia curvirostra</i>	↓ Disminució -2%	2002-2021	↓ Disminució -4%	2012-2021	SOCC
Cadenera	<i>Carduelis carduelis</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	↑ Increment 2%	2012-2021	SOCC
Llucareta	<i>Carduelis citrinella</i>	= Estable	2002-2021	? Incert	2012-2021	SOCC
Gafarró	<i>Serinus serinus</i>	↓ Disminució -1%	2002-2021	↑ Increment 3%	2012-2021	SOCC
Cruixedell	<i>Emberiza calandra</i>	↑ Increment 2%	2002-2021	= Estable	2012-2021	SOCC
Verderola	<i>Emberiza citrinella</i>	= Estable	2002-2021	↓ Disminució -7%	2012-2021	SOCC
Sit negre	<i>Emberiza cia</i>	↓ Disminució -4%	2002-2021	↓ Disminució -6%	2012-2021	SOCC
Hortolà	<i>Emberiza hortulana</i>	↓ Disminució -4%	2002-2021	↓ Disminució -7%	2012-2021	SOCC
Gratapalles	<i>Emberiza cirius</i>	↑ Increment 1%	2002-2021	↓ Disminució -1%	2012-2021	SOCC

Indicadors 2002-2021: l'anàlisi del canvi en el llarg termini

La generació d'indicadors per avaluar els canvis ambientals a Catalunya ha estat un dels principals objectius del SOCC. L'assoliment dels 20 anys de sèrie temporal ens permet revisar com han evolucionat les avifaunes dels diferents ambients des d'una major perspectiva temporal.

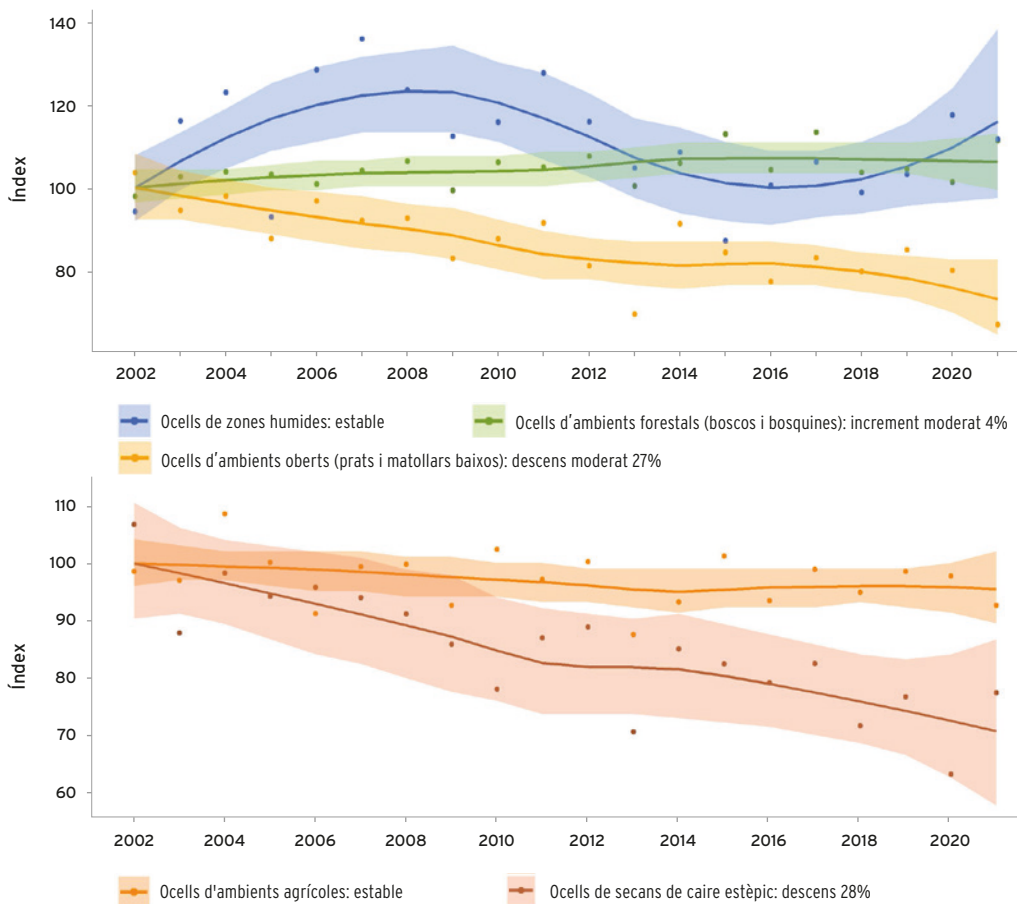
No és agosarat dir que, probablement, el producte amb més impacte que es deriva dels resultats del SOCC són els indicadors multiespecífics. En anteriors informes del SOCC hem anat desgranant el progrés realitzat en aquest camp i hem mostrat com a través d'indicadors es pot mostrar la tendència conjunta de grups d'espècies, ja es tracti d'ocells associats a hàbitats concrets (ICO 2016) o els efectes del canvi climàtic en ocells (ICO 2020). Al mateix temps, també hem vist com aquests indicadors han esdevingut eines que s'han anat incorporant a les avaluacions de l'estat del medi tant a escala internacional (ICO 2017) com en àmbits més propers (ICO 2019).

En tot aquest viatge hem après que els ocells dels diferents hàbitats de Catalunya han reaccionat al canvi global de manera diferent.

Així, hem pogut constatar any rere any com les poblacions d'ocells forestals semblaven tenir una millor salut que les que habitaven els ambients més oberts (prats i matollars baixos). Ens hem alarmat veient com els ocells de zones humides que consideràvem satisfactòriament protegits entraven en regressió (sobretot a partir del 2010). I també hem vist que, al contrari que a bona part d'Europa, a Catalunya, les poblacions d'ocells agrícoles es mantenen, en conjunt, estables, tot i que un grup molt concret d'elles, les espècies pròpies dels secans de caire estèpic, perdien les seves poblacions de manera progressiva (ICO 2019). Aquests missatges han coincidit en bona mesura amb els que anaven arribant des de col·lectius que estudien altres grups taxonòmics a Catalunya (vegeu per exemple Stefanescu *et al.* 2006) o amb les conclusions principals que es donaven en avaluacions glo-

Els ocells d'ambients forestals són els que mostren un lleu increment, i a més hem pogut comprovar que tenen un millor estat ecològic que els d'altres ambients.
Foto: Rafel Peris

◀ **Figura 3.** Canvis en els tres principals indicadors d'ocells especialistes dels hàbitats naturals. Els punts mostren l'índex anual de l'indicador, mentre que les línies contínues en mostren la tendència suavitzada i l'ombrejat l'interval de confiança al 95% de la tendència. Tots els paràmetres s'han calculat seguint la metodologia proposada per Soldaat *et al.* (2016). L'indicador d'ocells forestals està compost per la tendència conjunta de 26 espècies, el d'ambients oberts per 11 espècies i el de zones humides per 30 espècies.

◀ **Figura 4.** Canvis en els indicadors d'ocells d'ambients agrícoles. Els punts mostren l'índex anual de l'indicador, mentre que les línies contínues en mostren la tendència suavitzada i l'ombrejat l'interval de confiança al 95% de la tendència. Tots paràmetres s'han calculat seguint la metodologia proposada per Soldaat *et al.* (2016). L'indicador d'ocells d'ambients agrícoles està compost per la tendència conjunta de 42 espècies, mentre que el de secans de caire estèpic, només agrupa la tendència d'11 espècies.

bals dels canvis que s'han donat en el país (Brotons *et al.* 2020).

Enguany volem fer un pas endavant en l'anàlisi de les sèries històriques i mostrem les dades amb un major nivell de detall. Així, en els gràfics adjunts, junt amb la línia suavitzada de l'indicador amb el seu interval de confiança i l'avaluació del global del canvi, hem incorporat en forma de punt el valor de l'indicador de cada un dels anys. Aquests punts permeten entreveure les oscil·lacions anuals del conjunt de les espècies i, per tant, poden afegir un element de judici extra a l'anàlisi de la sèrie.

Així, pel que fa als principals sistemes naturals (Fig. 3), podem veure com els ocells d'ambients forestals sembla que mostren un lleu increment constant al llarg de tota la sèrie que semblava haver-se suavitzat entre 2018 i 2020. D'altra banda, les espècies d'ambients oberts naturals (prats i matollars baixos) mostren una disminució en el global de la sèrie amb el valor més baix de la sèrie al 2021 que es dona després d'uns anys on semblava que aquest conjunt d'espècies podien estabilitzar la seva tendència. I, finalment, les espècies

d'ocells nidificants de zones humides s'han recuperat en els darrers anys, de manera que en el conjunt de la sèrie l'indicador es mostra estable, en un comportament que sembla que podria ajustar-se a les fluctuacions pròpies d'aquests ambients a l'àrea mediterrània.

Pel que fa als ambients agrícoles (Fig. 4), és interessant observar com el 2021 s'ha comportat de manera diferent al que sembla indicar el conjunt de la sèrie. Així, per al conjunt de totes les espècies que habiten aquests ambients, el 2021 marca un valor baix tot i l'estabilitat de la sèrie, mentre que els ocells estèpics ha marcat un valor relativament alt si el comparem amb els dels darrers anys que no permet, però, revertir la tendència a la baixa. Arribats a aquest punt, cal temps per analitzar quins processos hi ha darrera tots aquests canvis i veure si els valors anuals ens poden anticipar canvis de tendència, però ja podem dir que la constància dels observadors i la bona salut del SOCC ens permet tenir un element més per incorporar a la diagnosi que els nostres ocells fan de l'esdevenir dels ambients naturals de Catalunya.

El còlit negre

El còlit negre és una espècie d'interès pel projecte, ja que tot i els darrers esforços per obtenir informació de l'espècie per l'últim Atlas dels ocells nidificants a Catalunya i la creació de nous itineraris SOCC més focalitzats al seu hàbitat, les dades obtingudes són molt minses i serà necessari un esforç major per determinar-ne l'abundància i el seu canvi en el temps.

El còlit negre habita el mediterrani occidental, al nord d'Àfrica, des de Mauritània fins a Líbia, i a la Península Ibèrica. Catalunya constitueix el límit nord-est de la distribució mundial de l'espècie (Keller *et al.* 2020) i conté un 7% de la seva distribució europea (Franch *et al.* 2021). Per tant, Catalunya té una gran responsabilitat sobre l'espècie i és molt important fer-ne un bon seguiment per determinar adequadament el seu estat de conservació.

Tot i ser una espècie eminentment sedentària, hi ha una diferència remarcable en la distribució entre els atlas d'estiu i els d'hivern. Les causes d'aquesta divergència poden ser varies (Herrando *et al.* 2011) i no sempre relacionades amb moviments estacionals. De totes maneres, s'han observat de manera aïllada desplaçaments davant condicions meteorològiques dures, com serien períodes llargs de gelades (Picampall 2022), que poden causar dificultats a l'hora de trobar aliment (Herrando *et al.* 2011). Aquesta au requereix d'uns hàbitats molt determinats i selecciona zones molt àrides, obertes i amb vegetació esparsa o minsa (Herrando *et al.* 2011). A les Terres de l'Ebre, on trobem la principal població, ocupen preferiblement els vessants sud i sud-est, i per tant, barrancs que sempre estan assolats (Fig. 5). Per nidificar, el còlit negre requereix de zones rocoses, incloses estructures verticals, i per això en algunes situacions pot arribar a nidificar en construccions humanes (Picampall 2022). A més a més, a la població del Garraf es va observar que des del 2011, tots els territoris de la zona prospectada (12-13 parcel·les) estaven establertes a pedreres costaneres, per tant, zones rocoses i poc freqüentades per l'home, però on la pròpia activitat humana és favorable a mantenir les zones amb una vegetació reduïda (Noguera *et al.* 2014).

El còlit negre està catalogat com en perill d'extinció al projecte de catàleg de fauna sal-

vatge amenaçada a Catalunya (Generalitat de Catalunya 2020) com a resultat de la forta regressió que ha patit la seva distribució al llarg de les últimes dècades. Les dades recollides en el darrer Atlas dels ocells nidificants de Catalunya mostren com el còlit negre ha passat d'estar present a 57 quadrats UTM 10 km² a 38 quadrats, el que suposa una reducció

Còlit negre
Oenanthe leucura

d'entre el 16 i el 46 % de la seva distribució respecte el 1983. Al llarg d'aquestes últimes dècades ha desaparegut del Cap de Creus, Montserrat i l'Alt Camp. La distribució del Garraf s'ha vist reduïda de 5 a 2 quadrats, mentre que al Baix Camp n'ha quedat només un reducte en un únic quadrat (Fig. 6). La principal pressió que pateix aquesta espècie, és la pèrdua d'hàbitat degut a l'augment de la vegetació i el tancament de l'hàbitat (Franch *et al.* 2021). L'augment de les zones boscoses i de matollars densos per l'abandonament de les activitats tradicionals, sobretot les pastures, perjudica les espècies pròpies de grans zones obertes, que cada vegada són més escasses.

Per ara, les dades del SOCC no permeten generar una tendència poblacional per aquesta espècie, fet que queda reflectit al nou Atlas d'ocells nidificants (2015-2018).

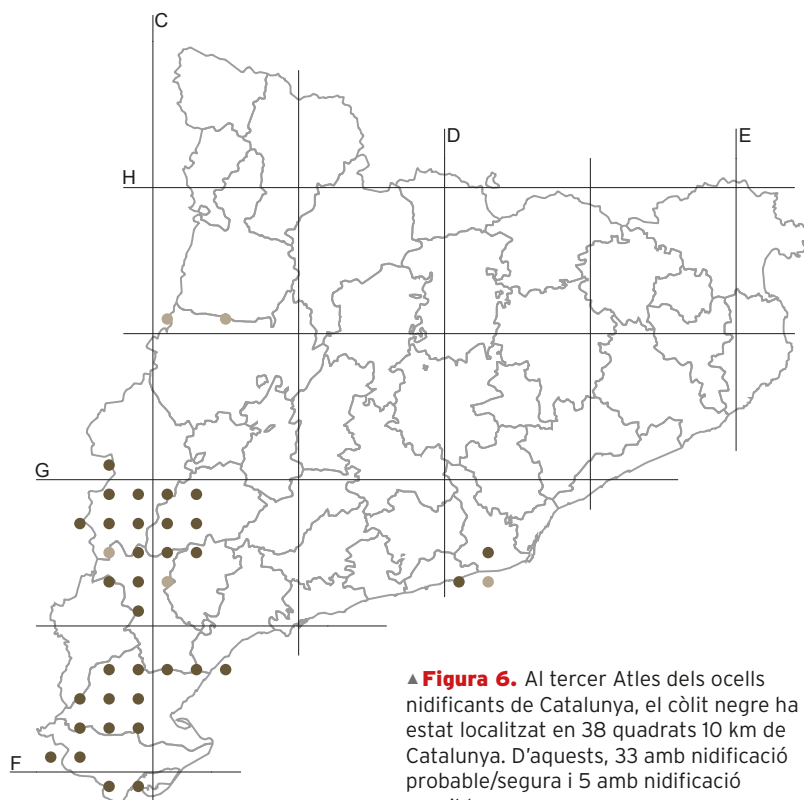
◀ **Figura 5.** El còlit negre *Oenanthe leucura* habita vessants rocosos i assolats amb poca cobertura de vegetació, com seria el cas de la Serra de Cavalls, a la Terra Alta. Foto: Pere Josa

La principal pressió que pateix aquesta espècie és la pèrdua d'hàbitat degut a l'augment de la vegetació i el tancament de l'hàbitat (Franch et al. 2021).

La delicada situació del còlit ens impulsa a millorar el coneixement que en tenim. Actualment, tot i que tenim una visió general de la seva situació gràcies a les dades recollides als diferents atles catalans, les dades que obtenim al SOCC no són suficients per determinar-ne la tendència amb certesa. La reduïda distribució de l'espècie ha fet que tinguem pocs itineraris situats dins de la seva distribució.

A més, podem tenir itineraris on hi hagi territoris coneguts i el dia dels censos del SOCC no detectar-lo, ja que fins i tot en zones bones presenta baixa densitat, que dificulta la seva detecció durant els censos.

Per tal de millorar les dades que tenim, en els darrers anys hem dissenyat nous itineraris per cobrir zones on coneixem que existeixen poblacions de còlit, però molts d'ells encara es troben sense voluntari assignat. Si voleu contribuir a millorar el coneixement del còlit negre a Catalunya, us animem a agafar algun dels itineraris dissenyats o a introduir a Ornitho.cat les observacions puntuals que en feu al camp.

▲ **Figura 6.** Al tercer Atlas dels ocells nidificants de Catalunya, el còlit negre ha estat localitzat en 38 quadrats 10 km de Catalunya. D'aquests, 33 amb nidificació probable/segura i 5 amb nidificació possible.

SOCC526

Montferrer

Aquest SOCC transcorre principalment per un bosc de ribera de la part pirinenca del riu Segre, al seu pas per la Seu d'Urgell, una zona especialment rica degut a que es troba a una vall envoltada d'altres muntanyes que serveix de coll d'ampolla per un gran nombre d'espècies migratòries. La Montse Rollan ens compartirà la seva experiència en un itinerari SOCC que va dissenyar conjuntament amb el Cesc Capdevila l'any 2010 en una zona on, desafortunadament, tenim mancances d'informació ornitològica.

Aquest itinerari va començar a partir d'una conversa amb l'amic Cesc Capdevila al febrer de 2010, en què m'explicava que feia un SOCC pel Pallars i m'esperonava a buscar un itinerari per la Seu d'Urgell i fer-lo plegats. Així, al juny iniciàvem el SOCC 526 - Montferrer que, a més a més de complir amb les característiques del programa, és accessible en cadira de rodes. Val a dir que, tot i que l'itinerari és força planer, aproximadament a mig recorregut hi ha una pujada que pot arribar fins al 12% de pendent.

El recorregut s'ubica a la comarca de l'Alt Ur-

gell, en el camí vell de La Seu d'Urgell a Arfa. Té el seu inici a l'aiguabarreig entre el riu Valira i el Segre i transcorre pel vessant esquerre d'aquest darrer, en paral·lel al poble de Montferrer fins arribar a Arfa. És un camí asfaltat que forma part del Camí Natural de les Mines d'Arfa, amb trànsit rodat bàsicament d'ús veïnal.

El clima en aquestes contrades és força sec i la temperatura va molt lligada als canvis estacionals. Així, a la primavera, el desglaç fa baixar un riu cabalós i eixordador que obliga a aguditzar l'oïda. Mentre que als hiverns, degut a les típiques inversions tèrmiques del fons de les

Secció 1

L'itinerari comença a escassos 2 km de la Seu d'Urgell, on es barregen les aigües del riu Valira amb el riu Segre, un lloc on l'aigua baixa amb molta força. Just en aquest indret trobem una illa de còdols on és freqüent veure la xivitona. Al llarg del segment, a banda esquerra, trobem algunes edificacions disperses de petites explotacions ramaderes de vaques i ovelles on és fàcil veure pardals, estornells, tórtora turca i garses. A més trobem camps de conreu i prats de pastura vorejats de bardisses i matolls, llocs idonis per veure també pinsans, cueretes blanques, tords, grives i cornelles.

Secció 2

Al riu veiem tot sovint merles d'aigua anant amunt i avall. La proximitat amb la població de Montferrer, ens proporciona la companyia de tórtora turques i coloms roquers. Aproximadament a la meitat de la secció hi ha uns ràpids on, en temporada de desglaç, l'aigua es fa sentir molt.

A la banda esquerra, els camps comencen a estretir-se i ens apropen la massa forestal, bàsicament configurada per pi roig i rouredes. Aquí se'ns comencen a fer habituals els gaig, el picot garser gros i el verd, el bitxac... i sentirem l'agut cant del raspinel·l.

Secció 3

En canvi, a la secció 3 hi ha un tram de riu especialment tranquil on nombrosos grups d'ànecs collverd es deixen endur pel corrent mentre les cueretes torrenteres sobrevolen de forma erràtica. A la primavera és habitual veure oriols creuant el riu per entaforar-se a les capçades dels arbres propers mentre el cargolet treu el cap en el seu incansable joc de fet i amagar. Si estem atents, podrem distingir el blauet apostat discretament a l'aguait de possibles preses. A la primavera sentirem el rítmic cant del cucut. Es deixaran veure el pardal de bardissa, el durbec, el sit negre, el gratapalles i algun titella. Darrere de Montferrer, a la llunyania, podrem veure voltors que sobrevolen per la collada que dona a la Vall de Castellbó.

valls pirinenques, és habitual començar l'itinerari per sota dels 0° i amb fortes gebrades, tot i que, rarament hi trobarem neu.

Tot l'itinerari està influït per la vegetació típica dels boscos de ribera (verns, freixes, pollancre...), que esdevé un ecosistema molt ric pel que fa a aliments, amb abundància de fruits i d'invertebrats, que el converteix en lloc ideal de parada de les aus migratòries, que aprofiten les vies fluvials en els seus viatges migratoris com a zones d'avituallament i de descans. Així doncs, en tot el recorregut trobarem moltes espècies aquàtiques. Els censos de primavera són especialment rics, amb una mitjana de 39 espècies identificades, arribant en una ocasió fins a 46. D'altra banda, els censos d'hivernants són més humils, comptant una mitjana de 28 espècies.

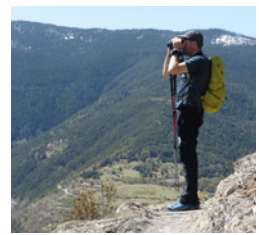
Hi ha espècies que trobarem al llarg de tot el recorregut. Així, durant tot l'any, seran habituals els pinsans, les mallerengues (carbonera, blava, cuallarga), el pit-roig, el cargolet, el rosinyol, les merles, gaïgs o corbs. També són habituals rapinyaires com l'esperver, el xoriguer, l'aligot, el milà reial i els voltors comuns. Aus

de l'àmbit aquàtic faran i desfaran el curs del riu (merles d'aigua, corb marins, ànecs collverd i bernats pescaires). A la primavera destaquen els tallarols de casquet, mosqueters pàl·lids, mastegatxes, rossinyols bords, orenetes vulgars, cuablanques i falciots, i, en alguna ocasió, ens han aparegut papamosques, escorxadors o martinetes blancs. A l'hivern, entre els estols de pinsans, és fàcil veure alguns exemplars de pinsà mec. Ocasionalment hem pogut veure colit gris, cotxa cua-roja, busqueta comuna, falcó pelegrí, àguila daurada o trencalòs.

Personalment, aquest SOCC m'ha permès conèixer millor l'entorn on visc i aprofundir en els meus coneixements ornitològics ensinistrant la mirada i l'oida. Encoratjo tothom a acostar-s'hi. L'experiència serà ben diferent en funció de l'època de l'any. A la primavera, serà tot un festival de piuladisses i plomes virolades; l'estiu us regalarà el vol pausat i elegant dels rapinyaires en contrast amb el de les enjogassades orenetes i falciots. A la tardor, els arbres despullats deixaran al descobert els fascinants picots. I a l'hivern us sentireu veritables exploradors siberians i cada ocell esdevindrà un petit regal.

MONTSE ROLLAN ESPUNYES
Responsable de l'itinerari SOCC 526

CESC CAPDEVILA I TORRELL
Ajudant de l'itinerari SOCC 526

Secció 4

Pràcticament a l'inici del quart tram, trobem que una riba de riu ha quedat descoberta amb tot de còdols, lloc ideal per trobar a més de la xivitona, el corriol petit, i amb sort la xivita.

De seguida arribem al pendent del que parlàvem a l'inici de l'article. Aquí el riu ens quedarà avall i ja no tornarem a tenir-lo a tocar fins arribar a Arfa. Ens trobarem amb zona boscosa a banda i banda del camí. Lloc ideal per descobrir el reiétó, el gafarró, el pica-soques blau, el picot verd i el picot garser gros. En alguna ocasió ens ha sortit el bruel. A la primavera, la proximitat de la muntanya ens ofereix la visita del milà negre, l'àguila marcenca, la calçada, l'aligot vesper o l'aufrany.

Secció 5

Durant la penúltima secció anem perdent alçada de forma gradual, però les espècies que observem en aquesta secció no variaran gaire de l'anterior. Si bé és cert que la proximitat d'algun hort fa que tornem a gaudir del cant insistent de mallerengues i pinsans. A banda dreta apareixen camps d'herba vorejats de pollancre on ens poden aparèixer tords i grives. Cap a mitja secció, a banda esquerra, trobarem una plantació de poma d'hivern que ens acompanyarà fins a l'entrada d'Arfa.

Secció 6

Finalment, a la banda dreta de la 6a secció trobem un bosquet desendregat, amb el sotabosc ple de bardisses i troncs morts on trobarem una gran diversitat d'espècies forestals. Em alguna ocasió hem pogut veure el colltort! Passat aquest bosquet, entrem a la població on finalitza l'itinerari, amb vistes al riu Segre, que ara tornem a tenir a tocar. En aquesta zona hem vist en alguna ocasió orenetes de ribera. Des de fa uns anys, aquesta zona de riu s'ha habilitat com a zona d'entrenament d'slalom de piragüisme, per la qual cosa és difícil veure algunes aus aquàtiques que fins ara eren freqüents

SOCC371

Gandesa, Serra de Pàndols

La Terra Alta és una de les comarques menys mostrejades al SOCC. L'itinerari 371 es troba a cinc minuts de Gandesa a la transició entre zones mediterrànies i ambients més continentals. Està localitzat a l'espai natural protegit de la Serra de Pàndols i Cavalls, i inclòs dins la Xarxa Natura 2000 Sistema Prelitoral Meridional.

Per al report del SOCC del 2022, la Nat Argullós ens explica els secrets d'aquesta zona que porta mostrejant des del 2008, una zona que la va captivar a l'instant.

L'itinerari 371 està situat al sud-est del terme municipal de Gandesa i transcorre per l'espai natural protegit de la Serra de Pàndols i Cavalls, formant part del sistema mediterrani meridional prelitoral. Es troba a la comarca de la Terra Alta i, malgrat que em queda lluny de casa, vaig triar aquest SOCC per mantenir un lligam amb aquesta part de Catalunya que vaig començar a descobrir i conèixer amb l'Atlas dels ocells de

Catalunya a l'hivern. La distància em demana una bona planificació tant temporal com meteorològica ja que és terra de vent i a vegades boira, per tant he de saber triar correctament els dies més favorables per fer el cens. Tot i això, més d'una vegada m'ha tocat girar cua i tornar-hi de nou un altre dia.

El recorregut s'inicia a l'àrea de lleure de la Fonteta, seguint el camí que porta al Santuari de la Fontcalda, a una alçada d'entre 400 i 500 metres, i passa per sota l'obaga de la serra de Pàndols: primer per l'obaga d'en Tomaset, i, després per la de la serra del Crestall. La primera part de l'itinerari és la Vallada d'en Tor-

Secció 1

A la primera secció caminem encaixats entre dos vessants de muntanya: a l'esquerra, passant per sota els camps de ceps del Mas d'en Tomaset, tot i no veure'ls ja que una franja d'uns vint-i-cinc metres de pins blancs ens treu visibilitat. A la dreta però, és més obert, amb vegetació baixa com el llentiscle, el romaní, la gatosa, el garric, l'esbarzer o el lligabosc, entre d'altres espècies vegetals i alguns pins dispersos. Aquesta estructura vegetal ens permet visualitzar fins més enllà dels cent metres. Cap al final de la secció, el camí creua la franja de pins i arribem a un espai més obert on, ara sí, podem observar l'obaga d'en Tomaset, un tall abrupte que remunta fins als sis-cents metres d'alçada, amb una pineda sota la cinglera, que s'estén cap al camí, i en alguns punts alternant-se amb camps d'oliveres i ametllers

Secció 2 i 3

A l'inici de la segona secció perdem la visibilitat del costat dret, que queda tallada per la franja de pins i un desnivell significatiu fins a un torrent proper. A partir d'aquí, i fins la quarta secció, la vall es fa més ampla i els camps d'oliveres i ametllers hi predominen. Alguns d'aquests camps estan actius, mentre que d'altres s'han anat abandonant amb els anys. També hi trobem masos de treball de mida petita, com el mas Colàs i el mas de Jardí, o una granja de conills. En aquesta part de l'itinerari és on tenim més diversitat d'espècies i on podem detectar més fàcilment el gratapalles, la cotoliu, el tallarol de casquet, molt més abundant a l'hivern, o l'oreneta comuna i, alguna vegada, la cua-rogenca. A més, podem sentir els crits del picot verd, mentre que el picot garser gros, ens pot aparèixer en qualsevol tram de l'itinerari. A la primavera, hi sentim cantar el rossinyol, mentre que esporàdicament, l'esparver també es deixa veure o escoltar. En aquesta zona tenim més panoràmica de la cinglera de Pàndols i per tant, cal estar atents ja que ens poden sorprendre espècies com el falcó pelegrí o el corb, malgrat que apareixen més sovint a les darreres seccions de l'itinerari.

ner, que seguim fins al coll del mateix nom. Fins aquest punt l'itinerari és un mosaic de camps d'ametllers i oliveres junt a pinedes de pi blanc. La segona part continua, més o menys a la mateixa cota, pel vessant de la serra del Crestall, dins de la vall del Frare, compresa entre Pàndols i les crestes de Volendins, ambdues d'uns 600 metres d'alçada, en un ambient únicament forestal dominat pel pi blanc.

Al llarg dels 13 anys que porto fent aquest itinerari, he comptabilitzat un total de 74 espècies diferents, però de mitjana a l'hivern es detecten unes 24 espècies i a la primavera aproximadament 28. Aquest itinerari és molt bon representant de la fauna ornitològica més comuna de Catalunya, observant tant als mosstrats de primavera com als d'hivern, espècies com el pit-roig, el tallarol capnegre, el tallarol de casquet, la merla, el gafarró, el pinsà, el tudó, el gaig, el cargolet, el raspinell comú, la mallerenga carbonera, la blava i l'emplomallada. No obstant, hi ha altres espècies que es detecten en funció de l'hàbitat predominant

de cada secció i, algunes, només puntualment algun any. A l'hivern i, principalment a les quatre primeres seccions, l'abundància d'espècies com el tord o la griva augmenta i també hi és present el tord ala-roig. D'altra banda, alguns hiverns es pot observar el reietó o el pardal de bardissa. Als censos de primavera, el mosquiter pàl·lid és l'espècie que ens acompanya al llarg de tot l'itinerari

De mamífers, s'hi havia pogut observar esquiroles, cabirols i cabres salvatges gràcies al xiulet característic que les delatava, però fa temps que no es veu per la zona. Del cabirol, o bé sents els lladrucs o el trobes observant-te fixament, fins que fa un salt i marxa corrent. Sovint el desplaçament per dalt dels arbres de l'esquirol, ens diu que el tenim a prop i cal estar atents si el volem veure.

Pels que no coneixeu la Terra Alta us recomano que us hi perdeu, és una zona de gran valor paisatgístic i d'interès geològic i històric, on hi va succeir una de les batalles més cruentes de la Guerra Civil que hi va deixar molta empremta.

NAT ARGULLÓS ROMERA
Responsable de l'itinerari SOCC 371

Secció 4

Cap al final de la quarta secció, al costat esquerre, la pineda avança novament fins al costat del camí. Just a aquest tram final de la quarta secció, la vall s'eixampla a l'alçada del Mas d'en Torner. Els seus camps, abandonats els darrers anys i on el pi blanc cada cop hi era més present, han estat recuperats aquesta tardor i és on sovint es poden detectar espècies com la perdiu roja o el bitxac.

Secció 5 i 6

L'inici de la cinquena secció, és el coll d'en Torner. Aquí hi trobem dues bifurcacions: la primera a la dreta ens porta al fons de la Vall del Frare, i la segona, a l'esquerra, puja cap a la Serra de Pàndols, fins l'ermita de Santa Magdalena a una cota de 705 m. Nosaltres seguim recte, per un camí asfaltat. Malgrat mantenir-nos més o menys a la mateixa cota, ara anem pel vessant de la Serra del Crestall, on es redueix l'amplada del bosc. Al costat dret, es produeix un fort desnivell del terreny cap a un barranc, per tant, en aquesta part final hi ha una pèrdua de visibilitat important, però podem veure les cingleres de l'altra banda de la vall anomenades les Crestes de Volendins, majestuoses. En aquestes darreres seccions, bàsicament forestals, és on la diversitat d'espècies acostuma a ser menor. Especialment a la cinquena secció, l'ambient rupícola està molt proper i hi podem observar o escoltar la merla blava i el roquerol, també hi són habituals els voltors, una parella de gralles de bec vermell, una parella de corbs i algun exemplar de xixella. Puntualment, en aquestes dues seccions també veiem el pica soques blau o el falcó pelegrí, sobretot al final de l'itinerari. La mallerenga petita, també es fa més comuna, així com de tant en tant, el sit negre.

Comença l'Atles de mamífers de Catalunya!

L'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat impulsa l'Atles dels mamífers de Catalunya, sota l'empara de la Generalitat de Catalunya i diverses institucions científiques del país.

Els mamífers són un grup d'animals amb moltes implicacions en conservació i gestió. Pel que sabem fins ara, a Catalunya hi ha 91 espècies terrestres i 13 de marines. A Catalunya hi ha una demanda evident d'informació d'aquest grup, tant per requeriments legals generals com per a la presa de decisions concretes. Això també és palès a nivell de la Unió Europea i de l'Estat Espanyol. No hi ha cap treball exhaustiu sobre la distribució de les espècies de mamífers a Catalunya. El "Inventario Español de Especies Terrestres" ha anat recopilant informació des de fa anys, però una prova pilot realitzada el 2021 a Catalunya incloent les dades d'Ornitho.cat mostra que aquesta està antiquada i poc estructurada, almenys a casa nostra.

L'Atles dels mamífers de Catalunya aglutina al seu entorn institucions científiques que participen de l'Observatori, com el Zoo de Barcelona, el Museu de Ciències Naturals de Granollers, el Centre de Ciència i Tecnologia forestal de Catalunya i el Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals. Una oficina tècnica, un grup motor i un comitè científic vetllaran en tot moment per la qualitat del projecte. L'Atles de mamífers és essencialment un projecte on s'entrellacen l'experiència i el rigor científic amb la participació de ciutadania i, com a tal, és obert a la participació voluntària.

El projecte pretén mostrejar de forma sistemàtica els 386 quadrats UTM 10-km terrestres de Catalunya, i els 162 quadrats UTM 10-km marins inclosos en les primeres 20 milles costaneres, bàsicament entre 2022 i 2024. En aquest mostreig sistemàtic, les persones que es responsabilitzin de la prospecció d'un quadrat hauran de combinar diverses tècniques tradicionals (transsectes per trobar rastres o observar animals, realitzats a peu o en cotxe, recol·lecció de restes biològiques, etc.) amb d'altres de modernes

▲ **Figura 7.**
Ratolí de bosc
(*Apodemus sylvaticus*)

(detector d'ultrasons, fototrampeig, maneig de material per a anàlisis genètiques, etc.). El període d'esforç que es demanarà al voluntariat en cada quadrat estarà concentrat a la primavera i l'estiu. Serà preferible disposar de coneixements previs sobre identificació de mamífers i dels seus rastres per participar-hi. Un equip d'experts coordinarà a les persones col·laboradores i els donarà formació i suport. Més enllà del mostreig sistemàtic esmentat, tota la informació de mamífers complementària que es reculli en el període d'estudi també s'incorporarà al projecte. L'Atles és un projecte encara molt obert. Per exemple la part marina està encara en una fase molt incipient de desenvolupament, especialment metodològic.

El Museu de Ciències Naturals de Granollers coordina l'Atles de Mamífers de Catalunya en el marc de l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya. Més informació al web <https://observatorinatura.cat/atles-mamifers/> i al correu electrònic atles-mamifers@observatorinatura.cat.

Experts en distribució de la biodiversitat indiquen que la prioritat pel 2022 és començar el treball de camp de l'Atles de mamífers de Catalunya per determinar la distribució de les espècies d'aquest grup.

Recollim egagròpiles per a l'Atles dels mamífers

Des de l'ICO, us animem a recollir, analitzar i enviar les observacions de petits mamífers que trobeu a les egagròpiles dels rapinyaires nocturns seguint una sèrie de pautes. Aquesta informació pot ser important per a l'Atles dels mamífers de Catalunya i de retruc, coneixerem millor la dieta d'aquests ocells.

Aquesta primavera comença el treball de camp de l'Atles dels mamífers de Catalunya. Per aquesta raó, l'Institut Català d'Ornitologia col·labora amb el Museu de Ciències Naturals de Granollers, l'entitat que coordina aquest ambiciós projecte, mitjançant les dades que es recopilen en el projecte SOCC i el portal d'observacions Ornitho.cat.

Els petits mamífers són un grup molt difícil d'observar. Afortunadament, els rapinyaires nocturns són molt més eficients que els humans a detectar aquests animals, que sovint són la base de la seva dieta. Per això, les restes que trobem a les seves egagròpiles són una de les fonts d'informació més fiables sobre la presència d'aquestes espècies.

En aquest context, fem una crida a tots els ornitòlegs i naturalistes a mirar de recollir egagròpiles fresques (depositades en l'any en curs), analitzar-ne la seva dieta, mirar d'identificar-ne els petits mamífers i registrar les observacions degudament a Ornitho.cat. Les aproximadament 30 espècies d'insectívors i rosegadors que hi ha a Catalunya són en general difícils d'identificar. Malgrat això, la forma de les restes òssies (sobretot cranis i mandíbules) que podem trobar a les egagròpiles permeten sovint determinar-ne les espècies.

Recursos identificació:

<http://www.uhu.es/egaeduca/>

És molt important que entreu a Ornitho.cat les dades a nivell de quadrat UTM 1-km (localitats amb el punt blau) o que n'indiqueu la ubicació exacta (globus vermell, ubicació precisa), acompanyades de fotografies dels caràcters clau que us han permès identificar les espècies, i que ho feu com a dades ocultes per protegir la localització dels nius! A les condicions de l'observació cal indicar "anàlisi d'egagròpiles" (Fig. 8) i, si la coneixeu, podeu

Nombre	Sexe	Edat	Condicions
1	1x	desconegut	Desconegut
[afegeix alguns individus més]			
1??			
Altres dades/informacions			
☒ Dada oculta		☐ Dada de segona mà	
			anàlisi d'egag
			Desconegut
			observat
			a la mà
			anàlisi d'egagròpiles
			rastre
			oïda
			contacte olfactiv

anotar als comentaris l'espècie de rapinyaire que l'ha depredat.

No molesteu als ocells, recopileu les egagròpiles minimitzant molèsties per als rapinyaires nocturns, si pot ser, un cop acabada la cria. Finalment, un cop entrades les dades a Ornitho.cat, envieu les restes òssies indicant la data, el nom de la localitat tal com apareix a Ornitho.cat i l'observador a *Coordinació de l'Atles de mamífers de Catalunya: Museu de Ciències Naturals de Granollers. Av. Francesc Macià, 51 - 08402 Granollers.*

Properament, us informarem sobre seminaris d'identificació de restes d'egagròpiles!

Instruccions per l'enviament del material recollit

Podeu enviar material d'egagròpiles sense analitzar directament al Museu de Ciències Naturals de Granollers, Av. Francesc Macià 51, 08402 Granollers, pel seu posterior anàlisi, indicant la localitat i la data de recollida.

Pel material determinat cal conservar el contingut de cada egagròpila en una bosseta individual on consti la localitat, data de recollida i espècies de petits mamífers identificats.

Tot el material dipositat al museu conservarà les dades de les persones que han recollit el material i/o que han determinat les espècies de mamífers trobades.

Contacte Museu de Ciències Naturals de Granollers
(identificació restes òssies en egagròpiles):
aarizabalaga@granollers.cat
Contacte ICO (Ornitho.cat):
marti.franch@ornitologia.org

▲ **Figura 8.** Exemple de l'entrada de dades d'egagròpiles al formulari d'Ornitho.

Fem una crida a tots els naturalistes a recollir egagròpiles, analitzar-ne la dieta, identificar-ne els petits mamífers i registrar les observacions degudament a Ornitho.cat.

El Programa Padrins

El Programa Padrins s'ha creat amb l'objectiu d'afavorir la participació en el projecte SOCC de persones que necessiten una petita empenta per animar-se a col·laborar.

El passat mes de novembre vam iniciar un nou programa dins el SOCC: el Programa Padrins. Amb l'objectiu de cobrir les inquietuds que alguns/es de vosaltres teníeu de crear comunitat dins del SOCC, i les necessitats de nous/ves interessats en participar al projecte, s'ha considerat que una col·laboració entre participants actius/ves i principiants oferiria moltes possibilitats. El funcionament és molt senzill, als col·laboradors/es nous/ves que creiem que es poden beneficiar de l'experiència dels altres se'ls ofereix l'opció de començar a participar com a apadrinats/des. El següent pas és buscar un padri/na dels voltants de la zona d'interès del nou col·laborador/a d'entre els/les participants amb més experiència i antiguitat al projecte. Com que les col·laboracions a llarg termini són les més valuoses pel SOCC, la nostra prioritat sempre és el padri/na. És per això que, inicialment s'ha suggerit a l'apadrinat/da que sigui ell/a qui acompanyi al padri/na al seu itinerari per aprendre. No obstant, si el padri/na té interès de descobrir un itinerari nou, també existeix la possibilitat de fer-ho a l'inrevés.

Aquest programa és molt valuós pel SOCC: d'una banda, permetem que més gent interessada pugui veure si té el nivell suficient per participar, formar-se i compartir experiències amb els seus padrins/es, de l'altra, els col·laboradors/es històrics i amb interès

en generar comunitat dins el SOCC, se'ls dona l'oportunitat de completar la seva col·laboració compartint la seva experiència amb algú més, i finalment, de cara al projecte, afavorim que les noves col·laboracions aportin dades de qualitat i tinguin les eines necessàries per fer els censos correctament des de l'inici.

Actualment, el Programa Padrins compta amb 8 col·laboracions actives, de les quals 3 ja van fer els censos d'hivern del 2021 de manera conjunta. Perquè us en feu una idea, ara mateix tenim tres apadrinats/des a la Vall d'Aran, un al Solsonès, una al Pallars Jussà, una al Barcelonès, un a les Garrigues i un a l'Anoia.

Per compartir-vos com està sent aquesta experiència, hem demanat a alguns/es dels/les participants del programa que ens donin la seva perspectiva. Per posar-vos en context, un dels padrins és el Ximo Puig, que deixarà de participar al projecte aquest any després de quasi 20 anys aportant dades. Com que és conscient que la Vall d'Aran és una zona inframostrejada, vam decidir buscar algú que el substituís abans que deixi el projecte i, d'aquesta manera, formar-lo per no perdre ni la qualitat ni la seqüència històrica dels seus itineraris.

Si aquesta idea us ha engrescat, ja sigui per ser padrins o apadrinats no dubteu a posar-vos en contacte amb nosaltres!•

▲ **Figura 9.** El Ximo i l'Alberto van fer el seu últim cens de manera conjunta el passat mes de juny.

Això és el que en diuen els participants:

“Una oportunitat de facilitar el traspàs d'un itinerari SOCC a un nou col·laborador de forma pràctica (en el cas que ens ocupa seran dos sortides conjuntes a l'hivern i dos més a la primavera). Per al col·laborador que deixa l'itinerari és molt gratificant veure que la feina tindrà continuïtat. I, com a remat, conèixer persones amb les que compartim l'interès pels ocells és un plus.”

Ximo Puig (padri)

“Prendre el relleu d'un itinerari històric de la mà de la persona que l'ha estat seguint any rere any les darreres campanyes ofereix l'oportunitat de conèixer les seves característiques, les espècies més habituals i els indrets on cal fixar-se amb més detall per localitzar-les. Tota una informació molt valuosa per seguir una tasca de moltes hores de camp que difícilment es poden plasmar en uns fulls de paper. Aquest traspàs d'informació és imprescindible per assegurar el traspàs del coneixement i la continuació de la tasca sense grans biaixos.”

Eduardo Martínez (apadrinat)

Participants del projecte

El programa de Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya (SOCC) és un projecte impulsat des de l'Institut Català d'Ornitologia i el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya amb l'objectiu principal de determinar les tendències temporals en l'abundància d'ocells comuns a Catalunya i, a partir d'aquestes, generar indicadors que permetin avaluar l'estat de conservació del nostre entorn.

Aquest projecte és únicament possible gràcies a la inestimable col·laboració de molts ornitòlegs i ornitòlogues. La darrera taula d'aquest informe mostra el nom dels 246 col·laboradors/es que hi han participat durant les temporades d'hivern 2020/21 i de nidificació 2021.

Per acabar, volem fer un agraïment especial als organismes i institucions que recolzen localment la seva implantació, els quals es citen a la pàgina final d'aquest informe.

Aquest any, a més, ens agradaria compartir-vos que durant

aquesta temporada tan sols 32 participants han sigut dones, només un 13% de tots els col·laboradors/es, una xifra molt més baixa del que ens agradaria. Això vol dir que per cada 10 participants, només 1 és una dona! Tot i que ha canviat molt des del 2002, moment en que hi havia un 7% de participació femenina, ens hem estancat al mateix nivell que fa 10 anys, ja que al 2011 hi va haver un 12% de participació femenina. És per això que en aquesta edició del report del SOCC hem volgut donar visibilitat a itineraris duts a terme durant molts anys per col·laboradores. Volem agrair molt especialment el paper d'aquestes dones que estan lluitant per canviar el paradigma que el món de la ornitologia és un món, encara avui, dominat pel gènere masculí. Aprofitem per animar a totes les altres dones que alguna vegada s'han plantejat la participació al projecte a fer-ho, estem segurs que us podem ajudar i donar les facilitats necessàries perquè us hi sentiu còmodes!•

Agnès Batlle Bassa	Carles Surià Albà	Ferran Arenas Ribas	Joan Morales Dumanjo	Josep Polo Vila
Alba Segura Torner	Carlos Alvarez Cros	Fran Trabalon Carricondo	Joan Nasplesa Feixas	Josep Rost Bagudanch
Albert Bobé Argerich	Carlos Grande Flores	Francesc Capdevila i Torrell	Joan Pujol Collet	Josep Tantull Oliva
Albert Burgas Riera	César Piñol Baena	Francesc Guasch Esteller	Joan Pujol Vilaseca	Juan Bernal Guerrero
Albert Campsolinas	Cisco Guasch González	Francesc Moncasí Salvia	Joan Ramon Farré Canal	Juan Fernández Gil
Juanola	Clara Racionero Cots	Francesc Pont Torné	Joan Rodríguez Pueyo	Júlia Alcaraz Capsada
Albert Martínez Vilalta	Claudi Baiges Casanova	Francesc Sardà Palomeres	Joan Rodríguez Rosario	Julia Piccardo Valdemarín
Albert Pardo Balteiro	Climent Nadeu Camprubí	Francesc Xavier Aute Todo	Joan Rovira Girabal	Lluís Bertrams Tubau
Albert Pedro Font	Constantí Stefanescu	Francina Turon Sans	Joan Santandreu Pajerols	Lluís Brotons Alabau
Albert Peris Campodarbe	Bonet	Gabriel Gargallo Oliva	Joan Sarsanedas Palau	Lluís Gay Pons
Albert Petit Saludes	Daniel Carrillo Martín	Gerard Bota Cabau	Joan Tatjé Puit	Lluís Mir Pla
Albert Vila Bonfill	Daniel Espejo Fraga	Gerard Carrion i Salip	Joan Ventura	Lluís Xavier Toldrà Bastida
Àlex Omedes Salinas	Daniel Jiménez Pulido	Gerard Dalmau Bonet	Joana Colomer Budó	Luis Vila Freixa
Àlex Rafart Flequé	Daniel Macià Martí	Gerard Funosas Planas	Job Roig Simon	Manel Bonilla López
Àlex Rollan Vallbona	Daniel Mañas Codes	Guillem Canaleta Garcia	Joel Lóriz Lara	Manel Dinarès Cistaré
Alfons Delgado Garcia	David Carrillo López	Guillem Panisello Melo	Jofre Sendrós Gil	Marc Anton Recasens
Alfried Sánchez	David Funosas Planas	Gustau Serrano Reyne	Jordi Calvet	Marc Fusellas Fullà
Krellenberg	David García Cárdenas	Héctor Andino Pol	Jordi Camprodon	Marc Gallardet Domingo
Andreu Canut Font	David Guixé Coromines	Hubert Mas Pueyo	Subirachs	Marc Gàlvez Martínez
Andreu Carretero Serra	David Moret Viñals	Iara Jiménez Tuzzi	Jordi Dalmau i Ausàs	Marc Illa Llobet
Andreu Cufí Garrido	David Requena Jiménez	Ignasi Oliveras Serrano	Jordi G. Cebrian Puyuelo	Marc Noguera Piquer
Andreu Escolà Llevat	Diego García Ferré	Israel Estopà Mata	Jordi Garcia Petit	Marc Ordeix Rigo
Àngela Pallí Negra	Domènec Anquera Vidal	Jac Cirera Val	Jordi Morote Ullivarri	Marc Peris Miras
Anna Arenas Gil	Eduard Batista Alberdi	Jaume Bonfil Solsona	Jordi Nicolau Vila	Marc Santandreu Gràcia
Anna Gallés Gabarró	Eloi Iglesias Navarrete	Jaume Fabregó Claparols	Jordi Ponce Santos	Marcel Gallardo Arévalo
Anna Planella Bosch	Emili Bassols Isamat	Javier Mendoza Osorio	Jordi Reguant Miranda	Maria Marmi Agustí
Antón Dunyó Esteve	Enric Farré Serrando	Javier Quesada Lara	Jordi Sala Parra	Maria Pallarés Vidal
Antoni Aparicio Sanz	Enric Garcia Serrano	Javier Subirats Benaiges	Jordi Serrano Alcaraz	Maria Perich Armengol
Antoni Curcó Masip	Enric Pàmies Pallisé	Jesus Garcia Garriga	Jordi Viver Fabregó	Màrius Domingo de Pedro
Antoni Mampel Marimon	Enric Sanllehí Bitrià	Joan Budó Ricart	Jose Castaño	Marta Queral López
Antoni Nieves Castro	Enrique David César	Joan Carles Abella	Jose Luís Gonzalez Busto	Salvans
Antonio Rodríguez Sinovas	Hernández	Joan Carles Bellido	Josep Bel Querol	Martí Franch Rodríguez
Arnau Bonan Barfull	Eric Castillo Nevado	Joan Carles Bellido	Josep Bernatallada Serrat	Michael Lockwood
Bernat Garcia Esplugas	Ernest Garcia González	Campano	Josep Colell Simon	Miguel Àngel Benedicto
Bernat Iglesias Pérez	Esther Fanlo Grasa	Joan Circuns i Ruiz	Josep Escribano Alacid	Calpe
Blanca Font Viñas	Eva - Altes Marce	Joan Elias Camprubí	Josep Lluís Cortés	Miguel Àngel Franch
Carles Barriocanal Lozano	Eva Sanchís Cot	Joan Estrada Bonell	Montesinos	Casanova
Carles Durà Franch	Feliu López i Gelats	Joan Giménez Castells	Josep M ^a Puig Rovira	Miguel Àngel Garcia
Carles Feo Quer	Fermí Sort Vilaseca	Joan Mestre Querol	Josep Palet Esteve	Reàdigos

Miquel Àngel Lucena Gonzàlez	Oriol Baltà Josa	Rafael Carbonell Font	Roger Herrando Lóriz	Xavier Bayer González
Miquel Batriu Vilaró	Oriol Clarabuch Vicent	Rafael González de Lucas	Roger Jutglà Nogué	Xavier Cuenca Fernandez
Miquel Rafa Fornieles	Oriol Soler Ferrer	Ramon Iglesias Palau	Roger Sanmartí Blanch	Xavier Ferrer Parareda
Mireia Lara Durà	Oscar Bargalló Gonzàlez	Raül Aymí Cubells	Rosa Cabo Martí	Xavier Idigora Planas
Montse Raurell Sola	Oscar Martínez García	Raül Calderón Álvarez	Roser Vilatersana Lluch	Xavier Jorda Sanuy
Montse Rollan Espunyes	Paco Martínez Benítez	Raül Miralta Gamisans	Rubén Gutiérrez Margarit	Xavier Larruy Brusi
Montserrat Bacardit	Pedro José Plans Rubió	Ricard Poch Massegú	Sara Abad Borraz	Xavier Parra Cuenca
Peñarroya	Pere Alzina Bilbeny	Robert Manzano Rubio	Sergi Herrando Vila	Xavier Riera Díaz
Nat Argullós Romera	Pere Aymerich Boixader	Robert Mas Santana	Sergi Turmo Lapedra	Xavier Ruiz Perales
Natàlia Pérez Ruiz	Pere Pons Ferran	Roger Arquimbau Cano	Susana Costa Davia	Xevi Rifà Sanz
Neus Anglès Llauradó	Pere Solé Piqué	Roger Coromina Marcé	Tomàs Blasco Martín	Ximo Nieto Pallàs
Nii Redon Muñoz	Pere Vila Perdiguero	Roger Fornos Sabaté	Vicenç Bros Caton	Xon Vilahur Godoy
Núria Ferrer Barbany	Ponç Feliu Latorre	Roger Gabarró Barba	Vittorio Pedrocchi Rius	Yago Brugnoli
	Quim Bach Ferré	Roger Guillem Martí	Xavier Bach Coma	

Referències

Brotos, L., Pou, N., Herrando, S., Bota, G., Villero, D., Garrabou, J., Ordóñez, J. L., Anton, M., Gual, G., Recoder, L., Alcaraz, J., Pla, M., Sainz de la Maza, P., Pont, S., & Pino, J. 2020. *Estat de la Natura a Catalunya 2020*. Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

Franch, M., Herrando, S., Anton, M., Villero, D., & Brotos, L. 2021. *Atles dels ocells nidificants de Catalunya. Distribució i abundància 2015-2018 i canvi des de 1980*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia/Cossetània Edicions.

Generalitat de Catalunya. 2020. *Memòria general del Projecte de decret Projecte del Catàleg de la fauna salvatge autòctona amenaçada i d'altres aspectes relatius a la fauna salvatge autòctona protegida*. Versió de 10.6.2020.

ICO. 2005. *Tercer informe del Programa de Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya*. Institut Català d'Ornitologia. Barcelona.

ICO. 2016. *Catorzè informe del programa de seguiment d'ocells comuns (SOCC)*. Institut Català d'Ornitologia, Barcelona.

ICO. 2017. *Quinzè informe del programa de seguiment d'ocells comuns (SOCC)*. Institut Català d'Ornitologia, Barcelona.

ICO. 2019. *Dissetè informe del programa de seguiment d'ocells comuns (SOCC)*. Institut Català d'Ornitologia, Barcelona.

ICO. 2020. *Divuitè informe del programa de seguiment d'ocells comuns (SOCC)*. Institut Català d'Ornitologia, Barcelona.

Keller, V., Herrando, S., Vorisek, P., Franch, M., Kipson, M., Milanesi, P., Martí, D., Anton, M., Klvanová, A., Kalyakin, M.V., Bauer, H.-G- & Foppen, R.P.B. 2020. *European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and change*. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.

Noguera, M., Aute, F.X., Santaeufèmia, F.X. 2014. *Situació del Còlit negre Oenanthe leucura al massís del Garraf i paper de les pedreres costaneres en la seva conservació*. Revista Catalana d'Ornitologia 30:41-53.

Picampall. 2022. *El Còlit negre a les terres de l'Ebre*. Última visita: 13/05/2022. <https://www.picampall.cat/colit-n-egre/>.

Stefanescu, C., Jubany, J., Torre, I. & Paramo, F. 2006. *El paper bioindicador de les papallones a Catalunya*. Cynthia, 4: 11-14.

UICN. 2019. *Directrices de uso de las Categorías y Criterios de la Lista Roja de la UICN. Versión 14*. Comité de Estándares y Peticiones de la UICN. Disponible en <https://www.iucnredlist.org/es/resources/redlistguidelines>.

English summary

With more than 46,000 km surveyed and 66,000 hours of census, the SOCC Project has reached its 20th anniversary. The project grew fast, and rapidly accomplished the wish to be the project with highest participation of Catalan ornithologists. In 2021, we estimated breeding bird trends for 161 species. Over a 20-year series, they showed that 50 species are increasing, 47 are decreasing and 50 are stable.

The SOCC project has a clear social and scientific aspect, so there is a strong wish to increase its participation numbers, as well as to improve its rigour from year to year. Currently, the project holds its maximum number of participants and in 2021 we received data for over 300 transects, a new record outside an atlas period. In 2021, all analyses were carried out using the R package RTRIM, which is similar to the TRIM software that was used up to now (ICO 2005) but with significant improvements. One of them is that it allows to estimate trends in the long-term (20 years) and the short-term (10 years), which we have done for the first time (Table 1). The different results of this approach mean additional information on the changes that bird populations have suffered and allows to evaluate the different management strategies that have taken place. The long and the short-term results are, in general, very similar. However, there are some species whose trends have a stronger magnitude over the last 10 years, such as the Little Owl (*Athene noctua*). There are also a few cases where we see a change in the direction of the trend between the long and the short-term, as some finches denote (fig. 2). Unfortunately, there are still 14 species for which we cannot calculate trends. A good example is the Black Wheatear (*Oenanthe leucura*). This species occupies Mediterranean habitats and due to its low population density, it is hard to detect even in those transects where some territories are known. Between the first Catalan breeding bird Atlas in 1975 – 1983 and the last one in 2015 – 2018, it has suffered a distribution reduction of a 16 – 46%, mostly due to habitat loss as a result of land use changes and the increase of forest habitats. In order to obtain reliable population trends for this species in the future, we have de-

signed new transects specifically within Black Wheatear habitat, where it should be easier to monitor and record it.

Our indicators suggest that forest habitat birds showed a slightly positive trend since the beginning of the trend series in 2002. However, the open habitat bird indicator suggested a negative trend, with the lowest value of the series in 2021, after a period where the indicator seemed to have stabilised (Fig. 3). Similarly, in 2021 both the farmland and the steppe-land bird indicators kept their negative trend, with the lowest recorded value since 2002 for farmland (Fig. 4). Finally, the wetland bird indicator showed a recovery in their populations, suggesting, for now, a stable trend.

Our future seems promising. Henceforth, we should focus on getting a broader geographic coverage to better report population trends every 6 years to the EU. That's why from this year on, we are offering occasional transects to carry out just once every six years over the spring period, to cover every 10-km square in Catalonia at least once per period.

In this issue we have visited the SOCC transects Montferrer, situated in an open valley in the Pyrenees, and Gandesa, located within one of the less surveyed areas in Catalonia, in the south-west. These two transects are very different, while the first one reports many migratory waterbirds and raptors, the second one stands out because it includes many common bird species from Catalonia. What these two transects share is that both are surveyed by women. Although there has been an increase from 7 to 13% of participation between 2002 and 2021, there is still much work to do to match participation rates per gender.

Lastly, this spring has started the collection of data for the Catalan mammal atlas, for which we invite all ornithologists to contribute by collecting owl pellets. •

COVER

Since the beginning of the SOCC project in 2002, the female participation has increased from a 7% to a 13%.
Photography:
Roger Sanmartí.

programa SOCC

Seguiment d'Ocells Comuns a Catalunya

Contacte SOCC
Elisenda Peris Morente
socc@ornitologia.org
Enviament de dades
socc.ico@gmail.com

Bases de dades i anàlisi
Marc Anton i David Garcia

Coordinació científica
Sergi Herrando

Institut Català d'Ornitologia
Nat-Museu de Ciències Naturals de Barcelona
Plaça Leonardo da Vinci 4-5
08019 Barcelona
Tel: 93 458 78 93

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

Institut Català d'Ornitologia

Amb les dades dels seguiments dels espais naturals gestionats per:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

**Ajuntament
de Barcelona**

Fundació Catalunya-La Pedrera, Ajuntament de Terrassa,
Aigües de Terrassa, GACO, EGRELL, Aladrell i Centre d'Estudis Segarrencs

Amb el suport de:

Programes de seguiment integrats a:

OBSERVATORI DEL PATRIMONI
NATURAL I LA BIODIVERSITAT